

ادم (EDEMA)

به تجمع بیش از حد مایع در فضای بین بافتی بدن اطلاق میشود که وضعیتی مزمن و پیشرونده است
ممکن است ناشی از بیماریهای قلبی ، کلیوی، غدد درون ریز و کبدی، همچنین در اثر سوختگی های شدید، سوء تغذیه و اثرات جانبی داروها باشد

عوامل اصلی مسئول ادم هیپو آلبومینمی و تجمع ویا احتباس سدیم بوده که هر دو تاثیر گذار بر فشار اسموتیک پلاسما می باشند
بررسی محل و شدت ادم شامل درجه گوده گذاری است .

تفاوت ادم گوده گذار و غیر گوده گذار

جهت تشخیص انگشت خود را در ناحیه ادم برای ۵ ثانیه فشار دهید سپس آنرا بردارید. در ادم گوده گذار فشار، مایع را به زیر بافت ها برده ، منجر به فرورفتگی شده و به آهستگی پر میشود.

برای تعیین شدت ادم گوده گذار ، عمق فرورفتگی را به سانتی متر تخمین بزنید

در ادم غیر گوده گذار ، فشار هیچ فرورفتگی ایجاد نمیکند چراکه مایع در بافت ها محبوس شده است ، معمولا پوست به طور غیر معمول محکم و سفت احساس میشود.

درجه بندی ادم گروه گذار

برای بررسی ادم گوده گذار انگشت شست معاینه کننده بطور محکم و به مدت 5ثانیه بر روی نواحی پشت قوزک داخلی یا روی ساق پا فشار داده میشود که بطور طبیعی هیچگونه گود رفتگی نباید ایجاد شود.

•درجه بندی ادم گوده گذار:

•درجه (+) : عمق گوده معادل ۲ میلی متر وسریعا ناپدید میشود

•درجه (++) : عمق گوده معادل ۴ میلی متر وطی ۱۵-۱۰ ثانیه ناپدید میشود

•درجه (+++) : عمق گوده معادل ۶ میلی متر وطی یک دقیقه ناپدید میشود

•درجه (++++) : عمق گوده معادل ۸ میلی متر وطی ۵-۲ دقیقه ناپدید میشود

تاریخچه و بررسی جسمانی

- به زمان شروع ادم ، محل و توصیف ادم توجه نمائید
- در مورد کوتاهی یا درد تنفسی سوال کنید
- سابقه پزشکی از جمله : سوختگی قلبی ، اختلالات قلبی ، کلیوی ، هپاتیت ، غدد درون ریز و بیماریهای دستگاه گوارش را تهیه نمائید.
- اطلاعات در مورد افزایش اخیر وزن و تغییرات در برون ده ادراری را جمع آوری نمائید
- در مورد رژیم غذایی بیمار سوال نمائید
- سابقه مصرف دارویی و دریافت مایع وریدی را بدست آورید
- بازوها و پاهای بیمار را جهت ادم قرینه ، مقایسه کنید
- به سیانوز و خونمردگی ها توجه نمائید
- پشت ساکروم و مفصل هیپ بیمار بدون حرکت را جهت وجود ادم وابسته ، بررسی نمائید
- نبض های محیطی را لمس نموده وبه سردی در دست ها و پاها توجه کنید
- بررسی کامل قلب و تنفس را انجام دهید

علل

- ✓ سوختگی
- ✓ سیروز
- ✓ نارسایی قلبی
- ✓ سوء تغذیه
- ✓ سندروم نفروتیک
- ✓ افیوژن پریکارد
- ✓ تغییر پروتئین در اختلال روده ای
- کاهش سطح آلبومین سبب ادم گوده گذار عمومی میشود
- ✓ نارسایی کلیوی
- ✓ شوک سپتیک
- ✓ عفونت میکروبی پا
- ✓ نیش حشرات
- ✓ لخته شدن خون در پاها
- ✓ افزایش سن
- ✓ بسته شدن غدد لنفاوی
- ✓ مصرف غذاهای شور و دارای کربوهیدرات
- ✓ مصرف قرص های ضدبارداری یا هورمون درمانی
- ✓ بارداری
- ✓ احتباس نمک در بدن
- ✓ آسیب عضلات
- ✓ واریس
- ✓ التهاب وریدها که باعث می شود خون به درستی به طرف قلب نرود.
- ✓ واکنش های آلرژیک

- ✓ پره اکلامپسی (مسمومیت حاملگی که با افزایش فشارخون، اوره و ادم مشخص می شود)
- ✓ اختلالات عصبی عضلانی
- ✓ تروما یا حوادث
- ✓ عمل جراحی لگن و سرطان
- ✓ سوء استفاده از ملین ها
- ✓ سوء استفاده از دیورتیک
- ✓ سوء استفاده از داروها
- ✓ داروهای ضدافسردگی، استروئیدها، داروهای فشار خون، داروهای غیراستروئیدی ضد التهاب، مسدودکننده های کانال کلسیم و هورمون درمانی مانند استروژن درمانی و داروهای دیابت می توانند باعث ادم گردند.

چنانچه ادم درمان نشود می تواند به موارد زیر منجر شود:

- تورم های دردناک فزاینده
- سختی در راه رفتن
- خشکی
- کشیدگی پوست که ممکن است ایجاد خارش و ناراحتی کند
- افزایش خطر عفونت در ناحیه متورم
- ایجاد جوشگاه در لایه های بین بافت ها
- کاهش گردش خون
- کاهش الاستیسیته شریان ها، سیاهرگ ها، مفاصل و عضلات

ملاحظات پرستاری

اندام های تحتانی بالاتر از قلب قرار گیرند تا درناژ بهتر صورت گیرد

به طور مرتب بیمار را تغییر وضعیت دهید

اگر تنگی نفس بیمار افزایش یافت دستها و پاها را پائین بیاورید، سرتخت را بالا برده و اکسیژن بدهید

با قرار دادن تشک مواج از ایجاد زخم در پوست بیمار خودداری نمائید

مایعات و سدیم را محدود نموده ، داروهای دیورتیک یا آلبومین وریدی بدهید

جذب و دفع روزانه را کنترل نمائید

سطح الکترولیت ها را کنترل کنید

توزین روزانه میتواند احتباس مایع را نشان دهد (هر ۱۰۰ گرم اضافه وزن میتواند بیانگر احتباس حدود ۱۰ سی سی مایع باشد)

آموزش به بیمار

به بیماران مبتلا به نارسایی قلبی و یا کلیوی علائم و نشانه های ادم که بیمار بایستی گزارش کند را آموزش و توضیح دهید.

در مورد غذاها و مایعاتی که بایستی از آنها پرهیز کند به بیمار توضیح دهید

تاکید به انجام کنترل وزن روزانه در زمان های یکسان با میزان برابری از پوشش و لباس و با یک وزنه سالم و مشخص را داشته باشید.

اقدامات اورژانس

اگر بیمار ادم شدید داشته باشد. علائم حیاتی را گرفته و درجه گوده گذاری را مشخص کنید.

اتساع ورید ژوگولار و سیانوز لب ها را بررسی نمائید

صداهای قلب و ریه را سمع کنید

علائم نارسایی قلبی یا احتقان ریوی را ارزیابی کنید

وضعیت بیمار در حال نشسته قرار داده و اکسیژن و یک دیپورتیک وریدی را آماده نمائید.

وسایل احیاء اورژانس را در نزدیکی بیمار قرار دهید

منابع:

- راهنمای مبتنی بر شواهد برای مدیریت علائم و نشانه ها/ امیر طباطبائی، محمد زارعی/ انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد قوچان
- درسنامه داخلی – جراحی برونر و سوارث ۲۰۱۴/ بیماریهای کلیه و مجاری ادراری/ ترجمه دریادخت مسرور رودسری، مریم حضرتی/ نشر جامعه نگر